

Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

- kunta
- sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue
- maakunnan liitto
- muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin
- valtion viranomainen
- järjestö
- joku muu

Vastaajatahon virallinen nimi

Loviisan kaupunki, Lovisa stad

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Carita Schröder, perusturvajohtaja

puh. 040 570 2807

carita.schroder@loviisa.fi

Viranomaisille: Lausunтовastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Perusturvalautakunta 10.9.2020

Kaupunginhallitus 21.9.2020

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Järjestämisvastuun siirtäminen kuntaa suuremmille toimijoille on perusteltua varsinkin pienten kuntien kohdalla, ja näkökulmien laajentaminen alueellisiksi oman kunnan sijaan voi auttaa kaventamaan alueen väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Palvelujen saatavuuden riskiä voidaan hallita paremmin esitetyssä mallissa, missä Uusimaa jaetaan useampaan itsehallinnolliseen alueeseen kuin tilanteessa, jossa Uusimaa muodostaisi yhden itsehallintoalueen. Vaikka riski on näin pienempi, voi järjestämisvastuun siirto suuremmille toimijoille muuttaa paikallisesti esimerkiksi palveluverkkoa ja näin huonontaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta osalla maakunnan asukkaita. Toimipisteiden ja palveluiden keskittäminen vaikeuttaa palvelujen saavutettavuutta välimatkojen kasvaessa varsinkin alueilla, joilla ei ole julkista liikennettä, jolloin terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen ei toteudu odotetulla tavalla. Yleisesti ottaen muutos kuitenkin yhtenäistää alueen palvelun saannin kriteereitä ja sitä kautta yhdenvertaisuus toteutuu.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Uudenmaan erilliskäyttö ottaa huomioon Uudenmaan maakunnan ja kaupunkien erityispiirteet paremmin kuin vaihtoehto, jossa Uusimaa muodostaisi yhden itsehallinnollisen sote-maakunnan. Kansallisella tasolla uudistuksen tavoitteet pelastuslaitoksen osalta ovat kannatettavia, sillä ne mahdollistavat nykyistä paremmin valtakunnallisen ja alueellisen yhteistyön pelastustoimen eri osa-alueilla. Sen sijaan alueellisesti ja paikallisesti esitys ei lisää palveluiden saatavuutta. Itä-Uudenmaan pelastustoimen alueen osalta ehdotettu rahoitusmalli vaarantaa toiminnan ja palveluiden järjestämisen.

Ehdotus mahdollistaa sen, että pelastuslaitos toimii ensihoitopalvelun tuottajana. Ensihoitopalvelun ja pelastustoimen välisen synergian hyödyntämiseksi sekä kustannustehokkaan ja tuottavan toiminnan järjestämiseksi on olennaisen tärkeää, että pelastustoimi voi Itä-Uudellamaalla tuottaa ensihoitopalvelut kuten nykyisinkin.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Uudenmaan jakaminen useampaan itsehallinnolliseen alueeseen lisää asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia. Näin päätöksentekokään ei etäänny alueen asukkaista liian kauas. Sote-maakunnan asukkaiden demokratia toteutuu heidän sote-maakuntavaltuustoon valitsemiensa edustajien kautta. Sote-maakuntavaltuustolle asetettu sote-maakunnan asukaslukuun perustuva vähimmäiskoko edistää myös demokratiaa, mutta yksittäisen kunnan sote-maakuntavaltuuston edustajien hyvin pieneksi jäävä edustajamäärä huolestuttaa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Erillislainsäädännössä säädetään koskien tiettyjä tehtäviä sote-maakuntien pakollisesta yhteistoiminnasta. Sen lisäksi sote-maakunnat voisivat sopia tehtäviensä hoitamisesta yhteistoiminnassa aina, kun se olisi tarkoituksenmukaista ja käytännössä mahdollista. Loviisan kaupunki pitää tätä mahdollisuutta erittäin kannatettavana, sillä kaupungin asukkaista huomattava osa käyttää tällä hetkellä myös Kymenlaakson sairaanhoitopiirin palveluita. Esimerkiksi synnytykset hoidetaan suurimmalta osalta toisen sairaanhoitopiirin alueella, koska Itä-Uudellamaalla ei hoideta ollenkaan synnytyksiä. Huolestuttavaa on se, että laissa katsottaisiin sote-maakunnan aseman sen jäsenten itsehallinnollisena yhteisönä

edellyttävän, että sote-maakunta säilyttäisi riittävän osan sille kuuluvista tehtävistä itsellään ja toimintakykynsä sellaisena, että se voisi selviytyä kaikista tehtävistään. Esityksessä jää epäselväksi se, mitä tarkoitetaan riittävällä osuudella.

Uudistuksen taloudellisia vaikutuksia on esityksessä arvioitu varsin suurpiirteisesti ja yleisellä tasolla. Keinoksi julkisten talouden kestävyuden turvaamiseksi esitetään muun muassa valtion erittäin vahvaa ohjausta. Maakuntiin kohdistuva voimakas valtionohjaus, joka ulottuisi myös maakunnan operatiivista toimintaa koskeviin kysymyksiin, ei ole täysin uudistuksen tavoitteiden mukaista. Vahva valtionohjaus on ristiriidassa maakunnan vahvaa järjestämistä korostavan tavoitteen kanssa. Lisäksi maakunnan verotusoikeus olisi suotavaa, jotta rahoitus, ohjaus ja suunnittelu olisi oikeasti maakuntien omissa käsissä.

Maakunnan kannustin kustannusten kasvun hillintään tulee muun muassa sitä kautta, että palvelutarpeen kasvusta huomioidaan vaan 80 %. Kannustimessa on kyse enemmänkin pelotteesta, kun sote-maakunnan toistuva rahoitusali jää johtaa arviointimenettelyn käynnistämiseen. Suomen väestö ikääntyy edelleen lähivuosina, mikä väistämättä nostaa myös sote-kustannuksia. Paikallisesti esimerkiksi Loviisassa yli 65-vuotiaiden osuus on jo miltei kolmannes ja heidän osuutensa kasvaa koko Itä-Uudellamaalla.

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalouden yhdenvertaisen saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittäväällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

Loviisan kaupunki kannattaa verkostomaista työtapaa, sillä kaikki kaksikieliset maakunnat haluavat olla mukana vaikuttamassa ja päättämässä asioista. Pelkona on, että päätäntävalta on yhdellä maakunnalla, vaikka jokainen sote-maakunta joutuu vastaamaan osaltaan

kustannuksista. Sopimuksen tekoa varten nimettävän vastuumaakunnan ei tarvitse olla sama kuin se, joka vastaa kehitystyöstä.

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Esitys ei ota oikeastaan kantaa siihen, mitkä tai millaiset palvelut tulee järjestää kaksikielisenä, vaan velvoittaa vain kaksikieliset sote-maakunnat tekemään asiassa yhteistyötä. Ehkä onkin hyvä, että luotetaan kuntien kokemukseen siitä, millaisissa asioissa kannattaa yhteistyötä kieliasioissa tehdä. Oletuksena on, että ruotsinkielisten palvelujen saatavuus ja laatu paranevat, koska valtaosaan Uuttamaata muodostuisi hyvä väestöpohja ruotsinkielisten palvelujen turvaamisen kannalta. Sote-järjestäjien suurempi koko mahdollistaa myös ruotsinkielisten erityispalvelujen järjestämisen entistä paremmin.

Huolta esityksessä herättää se, miten varmistetaan jatkossa kunnan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutuminen. Kunnalla olisi velvoite tehdä edistämistyössään yhteistyötä sote-maakunnan kanssa. Maakunnalle ei kuitenkaan osoitettaisi rahoitusta tähän tarkoitukseen vaan valtionrahoitusta osoitetaan kunnalle. Kuitenkin varsinkin pienillä kunnilla olisi varmasti suuri tarve saada asiantuntija-apua sote-maakunnan terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoilta. Toiminnan jakautuminen kahdelle taholle heikentää toiminnan tehokkuutta.

Vaatusjärjestämisvastuun toteuttamisen edellyttämästä omasta palveluntuotannosta sekä julkisen vallan käyttöä sisältävien palveluiden hankintakielto voivat rajoittaa tarpeettomasti yksityisen ja kolmannen sektorin palveluntuottajien hyödyntämistä. Pahimmillaan se voi johtaa tehottomiin ja vaikeasti toteuttaviin ratkaisuihin.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Harvoin tarvittavat kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettävät erityisresurssit on tarkoituksenmukaista koota yhden tai tiettyjen maakuntien yhdessä hoidettaviksi. Tällaisia resursseja vaativia toimintoja ovat muun muassa öljyntorjunta.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Itä-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että pelastustoimen kansallista kehittämistä olisi ollut mahdollista jatkaa myös korjaamalla sen ongelmia nykyjärjestelmää kehittämällä. Suurta huolta Loviisassa herättää pelastustoimen rahoituksen pieneneminen alueella. Pelastustoimen rahoitus pienenisi miltei 25 %, mikä tarkoittaa nykyisen palvelutason romuttumista. Tämä johtuu riskitekijöille määritetystä laskentaperusteesta, joka ei huomioi Itä-Uudenmaan erityispiirteitä. Alueella sijaitsee suuri satama, ydinvoimalaitos ja suuri petrokemian keskittymä. Huomioitavaa on myös se, että esitys ei huomioi rahoituslaskelmissa pelastuslaitoksen palvelutarpeen kasvua samalla tavalla kuin sosiaali- ja terveydenhuollon esityksessä huomioidaan.

Huolestuttavaa on myös se, että pelastustoimessa valtionohjaus olisi varsin voimakasta myös maakunnan operatiivista toimintaa koskevissa kysymyksissä. Ohjausvalta kaventaa huomattavasti Itä-Uudenmaan maakunnan mahdollisuuksia todellisuudessa päättää pelastustoimen palvelutasosta paikallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

- Etelä-Savon maakuntaan
- Pohjois-Savon maakuntaan

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin

- ei
- ei kantaa

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

42. Turvaako Kårkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

Jos Kårkullan yksiköiden toiminta jatkuu Itä-Uudenmaan sote-maakunnan alueella eikä näitä palveluita ole myyty toisen maakunnan alueelle, niin toiminnan siirron sote-maakunnille oletetaan onnistuvan. Eräs mahdollisuus helpottaa toiminnan jatkuvuutta olisi porrastaa Kårkullan siirtymistä maakunnalle myöhemmäksi kuin muun toiminnan.

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että kuntien sopimukset, irtaimisto, irtaimen omaisuuden omistusta, hallintaa ja käyttöä koskevat oikeudet siirtyisivät korvauksetta sote-maakunnalle. Tämä voi pahimmillaan vaarantaa kuntien mahdollisuuden järjestää niille järjestettäväksi jääviä palveluita. Samoin osakeyhtiön osakkeet, jotka kunta omistaa sote-palvelujen järjestämistä tai tuottamista varten siirtyisivät korvauksetta. Tämä voi Loviisan osalta tarkoittaa asiakas- ja potilasjärjestelmä Apotin osakkeiden siirtymistä korvauksetta maakunnalle. Omaisuusjärjestelyt on toteutettava siten, että kunnat saavat siirtyvästä omaisuudesta käypään arvoon perusturvan korvauksen.

Lakiesityksessä tuodaan esille, että sote-maakunta ei vuokraa kunnilta väestönsuojia mutta kuntien odotetaan kuitenkin pitävän nuo tilat kunnossa. Loviisan kaupungille tämä tuo kustannuksia, sillä nykyisen perusturvakeskuksen rakennuksissa on isot väestösuojatilat johtuen kaupungin alueella sijaitsevasta ydinvoimalasta.

Maakuntien perustaminen ja niiden toiminnan käynnistäminen on mittava muutosprosessi. Ehdotettu aikataulu on kireä. Koronakriisi ja sen myötä muuttunut toimintaympäristö on luonut uuden merkittävän riskin toimijoiden resursseille toimeenpanna uudistus suunnitellussa aikataulussa. On kyseenalaista, että hyvän toimeenpanon edellyttämä

huolellinen valmistelu ja vaikutusten arviointi pystytään tekemään esitetystä aikataulusta. Aikataulua tulee siirtää tai vaiheistaa kansallisesti.

Ehdotus sote-palveluhankintojen mitättömyydestä on erittäin ongelmallinen ja vaikeasti toteutettavissa. Mitättömyyttä parempi vaihtoehto olisi maakunnan mahdollisuus irtisanoa sopimus laissa säädetyin perustein järjestämisvastuun siirtymisen jälkeen.

Kysymyksiä maakuntien rahoitusta

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodelta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin

- ei
- ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen **pelastustoimen tehtävien** rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- X ei
- ei kantaa

50. Sote-maakunnan rahoituksessa otetaan huomioon siirtymätasauksena laskennallisten kustannusten mukaisen rahoituksen ja sote-maakunnan alueen kuntien toteutuneiden kustannusten erotus siten, että muutosta rajataan 7 vuoden ajan vuosittain porrastetusti kasvaen. Enimmäismuutos rajataan toistaiseksi pysyvästi enintään +/-150 euroon asukasta kohden vuodesta 2029 lähtien (35 §).

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

- kyllä
- X kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

- kyllä
- X kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei
- ei pääosin
- ei kantaa

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Loviisan kaupungin näkemyksen mukaan sosiaali- ja terveystalouden järjestäjän rahoituksen määräytymiskriteereissä tulisi painottaa nykyistä enemmän ikärakennetta. Lisäksi tulisi huomioida paremmin tietyt sosiaali- ja terveystalouden kustannukset, kuten esimerkiksi paljon palvelua tarvitsevien määrä (muun muassa pienituloisten perheiden osuus, alhaisen koulutustaustan omaavien osuus, työttömyysaste, yksinhuoltajakotitalouksien osuus).

Huolestuttavaa on rahoituksen määräytymisessä se, että muutuskustannuksille ei toistaiseksi ole varattu juurikaan rahoitusta. Uusien maakuntien perustamisesta aiheutuvat muutuskustannukset ovat merkittäviä ja aiheuttavat ensimmäisten vuosien aikana suuria ylimääräisiä kustannuksia julkiseen talouteen. Uuden hallinnontason pystyttämisestä syntyneiden kustannusten lisäksi muutuskustannuksia syntyisi sopimusmuutoksista, ICT-järjestelmien yhdistelemisestä sekä palkkojen ja asiakasmaksujen harmonisoinnista.

Asian arviointia vaikeuttaa myös se, että maakuntaverotuksen selvitys on vielä kesken ja sen merkitys on keskeinen koko sote-uudistuskokonaisuuden ja sen vaikutusten näkökulmasta. Maakunnan verotusoikeus on kannatettava.

Kysymyksiä muista lakiluonnoksista

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistuksen kuntakohtaisia eroja tasattaisiin valtionosuusjärjestelmään sisältyvillä tasausmekanismeilla siten, että yksittäisen kunnan talouden tasapainon pysyvä muutos rajoitettaisiin +/- 100 euroon asukasta kohti. Tällä tasauksella voi olla suuret vaikutukset eri kuntiin. Kuntaliiton laskelmien mukaan Loviisan kaupunki menettäisi noin 65 euroa/asukas. On tärkeää, että muutos tasattaisiin 0 euroon asukasta kohden. Näin yhdenkään kunnan talouden tasapaino ei heikkenisi muutoksen seurauksena.

Siirtolaskentaan liittyy myös toinen ongelma. Esityksen mukaan kustannukset laskettaisiin vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 talousarviotietojen perusteella. Kuntien sote-menot tulevat olemaan noina vuosina poikkeuksellisen korkeat koronavirusepidemiasta johtuen. Lisäksi erikoissairaanhoidon kuntayhtymät ovat tekemässä merkittävää alijäämää, jotka kuntien tulisi esitysluonnoksen mukaan kattaa ennen uudistuksen voimaantuloa. Lisäksi verotulot tulevat suurella todennäköisyydellä olemaan kyseisenä aikana ennakoitua matalammat. On erittäin huolestuttavaa, jos kahden poikkeuksellisen vuoden tilastotietojen perusteella määritellään kuntien tai maakuntien uudet pysyvät rahoitusohjat.

Huolestuttavaa on myös se, että kuntien veroprosenttia ja yhteisöverojen tuottoa leikataan, kun samanaikaisesti kuntien nykyiset velat ovat jäämässä edelleen kuntien vastattavaksi. Kunnilla on tulevaisuudessakin tarvetta investoinneille eikä kuntien investointikykyä saisi näiltä osin heikentää.

Verolainsäädäntö

58. Pidätekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

60. Vapamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

- kyllä
- kyllä pääosin

- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

Uudenmaan erillISRatkaisua on tarkasteltava ei hallinnollisten ratkaisujen yhdenvertaisuuden vaan palvelujen saatavuuden yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Lisäksi on huomioitava kielelliset eroavaisuudet, esimerkiksi kaksikielisyys ja monikielisyys tietyillä Uudenmaan alueilla. Uudenmaan alueella on myös hyvin paljon maaseutumaista asutusta ja niiden erityispiirteet eroavat paljon suurten kaupunkien erityispiirteistä.

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-

maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

- kyllä
- kyllä pääosin
- ei pääosin
- ei
- ei kantaa

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-

valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Edellisessä valmistelussa tehdyt kustannusarviot ovat pääosin olleet oikeita Loviisan kaupungin osalta, mutta ICT-palvelu- ja lisenssikustannusten yleisen hintatason nousun takia kustannusarviota pitäisi korjata 3–5 % ylöspäin.

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Loviisan kaupunki pitää uudistuksen tavoitteiden kannalta kriittisenä, että uudistuksessa mahdollistetaan aito sosiaali- ja terveydenhuollon integraatio varmistamalla tiedon kulku. Yksi tärkeimmistä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksista Uudellamaalla on asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti, joka on ainoa sosiaali- ja terveydenhuollon yhdistävä tietojärjestelmä Suomessa. Loviisan kaupunki on yksi Apotin omistavista kunnista ja sitoutunut ottamaan järjestelmän käyttöön. Uudistus ei saa millään tavoin vaarantaa sitä. Jos uudistuksessa mahdollistetaan Apotin käyttöönotto kattavasti kaikilla maakunnan alueilla, täytyy siitä koitua taloudellista hyötyä niille kunnille, jotka omistavat Apotin.

83. Minkälaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin liittyviä vaikutuksia järjestämisvastuuseen ja ostopalveluihin liittyvästä täsmentävästä sääntelystä sote-maakunnille aiheutuisi (liittyen esimerkiksi palvelurakenteen muuttumiseen tai palvelutuotannosta aiheutuviin kustannuksiin):

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

84. Osa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja koskevista sote-maakunnille siirtyvistä hankintasopimuksista saattaisi olla uusien säännösten nojalla mitättömiä. Sote-maakunta olisi velvollinen korvaamaan palveluntuottajille sopimusten mitätöitymisen takia hyödyttömäksi jäävät investoinnit. Minkälaisia vaikutuksia lakisääteisestä mitättömyydestä aiheutuisi sote-maakunnille tai yksityisille palveluntuottajille?

a) vuosina 2021-2022?

b) vuosina 2023-2024?

c) vuodesta 2025 alkaen?

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

ei

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

sote-integraatio

palvelutarpeen arviointi

hallinto ja johtaminen

henkilöstösiirrot

talous

omaisuusjärjestelyt

tietohallinto ja ICT

viestintä ja osallisuus

muuta, mitä?

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen "sote-maakunta" korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Itä-Uudenmaan sote-maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.